

PROVINCIE UTRECHT

SPORT EN BEWEGEN GEEFT NIEUWE ENERGIE

BELEIDSKADER SPORT EN BEWEGEN 2021-2025

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD

Sport is overal in onze provincie. Voetballers staan in het weekend samen op het veld, hardlopers vormen een vertrouwd onderdeel in het straatbeeld, stadsparken zijn het decor van groepslessen en wielrenners toeren door ons landschap. Veel inwoners van onze provincie sporten en bewegen geregeld, maar er is gelijktijdig nog genoeg te winnen. Provincie Utrecht zet een mooie stap vooruit met de introductie van een eigen sportbeleid. In dit document leest u met welke ambities, acties en middelen de provincie tot en met 2024 gaat bijdragen aan een sterker sport- en beweegklimaat in onze provincie.

In een groot aantal sporten lever je een prestatie in teamverband. Bij het ontwikkelen van het provinciale sportbeleid is ook gebruikt gemaakt van dat principe. Tijdens verschillende ontmoetingen met gemeenten, gesprekken met de Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF en dankzij bezoeken aan verenigingen, is een beeld ontstaan over de meerwaarde die een provinciaal sportbeleid kan bieden. Deskundigen hebben over de laatste ontwikkelingen in het vakgebied verteld. Deze inspirerende input uit de praktijk is vertaald in dit beleidskader sport.

We hebben de ambitie om sport in de openbare ruimte aantrekkelijker te maken met natuurvriendelijke en duurzame sportplekken. Ook gaan we werken aan een provincie waar sport en bewegen beter toegankelijk en bereikbaar is. De provinciale sportambities sluiten aan bij de maatschappelijke opgaven waar de provincie voor staat. Met het realiseren van onze sportplannen, kunnen we ook bijdragen aan het realiseren van doelstellingen op het vlak van goed toegankelijke openbare ruimte, klimaatadaptatie en verduurzaming. Het nieuwe sportbeleid vermengt zich met bestaande doelen en is een versterkende factor.

Samenwerken is bij veel sporten een basisprincipe. Deze gedachte trekt de provincie Utrecht door bij het realiseren van de sportambities. Samenwerking staat voorop. Door de krachten te bundelen met gemeenten, NOC*NSF, de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en sportverenigingen, staan we sterker bij het realiseren van de doelen. Deze organisaties vormen vaak al jarenlang een onmisbare schakel in de sportketen. De rol die de provincie hierin neemt is aanjagen, aanvullen en ondersteunen.

Sport is maatschappelijk goud dat je moet verzilveren. Daarom is het nu tijd om aan de slag te gaan en met het sportbeleid bij te dragen aan een provincie waar het goed wonen, werken en leven blijft.

Hanke Bruins Slot

Gedeputeerde Natuur, Landbouw, Bodem en Water, Sport en Bestuur

AANLEIDING

Het sportieve belang

Sporten en bewegen dragen bij aan een gezond en gelukkig leven. Door een actief leven blijven we langer vitaal en weerbaarder. Door deelname aan sport ontmoeten we elkaar. We dagen elkaar sportief uit. We winnen samen, en verliezen soms ook samen. Sport verbindt. Door sport leren we spelenderwijs om te gaan met regels, samen te werken en samen te presteren. Sport heeft grote maatschappelijke waarde die zich uitstrekt over verschillende beleidsvelden van de provincie Utrecht.

Utrecht is een sportieve provincie. De gemeenten Amersfoort en Utrecht nemen de eerste en tweede plaats in van de top 50 sportdeelname in grote gemeenten¹. De wekelijkse sportdeelname is in Utrecht met 56% de hoogste van alle provincies². Ook nemen we het vaakst deel aan les of competitie (55%). We beleven meer plezier door zelf te sporten (65%) dan ernaar te kijken. Ook qua dagelijkse activiteit scoort de provincie Utrecht goed, 54% van de inwoners voldoet aan de beweegrichtlijn. Daarmee is Utrecht de 3e provincie in Nederland. Dit sportieve beeld van Utrecht vormt op zich geen aanleiding tot zorg.

Er zijn echter ook trends en ontwikkelingen die wel terdege aandacht verdienen. We sporten en bewegen steeds vaker in de openbare ruimte. Hoe maken we de buitenruimte hiervoor (beter) geschikt in de wetenschap dat de druk op de buitenruimte ook in algemene zin toeneemt? De weersomstandigheden veranderen. Periodes van droogte en hitte worden afgewisseld met forse buien. Hoe kunnen sportaccommodaties en -parken een bijdrage leveren aan deze veranderende omstandigheden? Maar ook aan verduurzaming en biodiversiteit. Deelname aan sport is helaas niet voor iedereen even vanzelfsprekend. Een lichamelijke of geestelijke beperking en beperkte financiële middelen blijken een drempel te vormen voor deelname aan sport. Sport dient voor iedereen een omgeving te zijn waar je volledig jezelf kunt zijn.

Nieuwe energie voor Utrecht

Een fijne en gezonde leefomgeving vormt één van de pijlers van het coalitieprogramma 'Nieuwe energie voor Utrecht'. Een gezonde leefomgeving gaat niet zonder aandacht voor sport en bewegen. Daarom is destijds

¹ De Nieuwe Atlas voor gemeenten 2020

² De Staat van Utrecht 2020

al afgesproken om met gemeenten in gesprek te gaan over een provinciaal sportakkoord gericht op sport in de openbare ruimte, duurzame accommodaties en inclusieve sport voor alle inwoners van de provincie Utrecht. De afgelopen maanden hebben we gesproken met de Utrechtse gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Maar ook met NOC*NSF, de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en niet in de laatste plaats de eigen collega's op het provinciehuis. Deze gesprekken hebben ons geholpen onze ambities helder te formuleren, onze rol nader te duiden en een beleidskader op te stellen waarin dit alles in onderlinge samenhang tot uitdrukking komt. Daarin blijft een belangrijke rol weggelegd voor een provinciaal sportakkoord.

Sport en bewegen is voor verschillende provinciale beleidsvelden zoals energietransitie, gezonde leefomgeving, natuur en landschap, recreatie en toerisme, fiets en de sociale agenda van grote waarde. Een apart beleidskader sport zorgt hierbij voor meer synergie, verbinding en slagkracht. Het vormt de vindplaats voor sport in de provincie. De provincie wordt in sportief opzicht meer zichtbaar voor Utrechtse gemeenten en partnerorganisaties. Bestuurders hebben behoefte aan een provinciaal netwerk in de sport. Er wordt een netwerk opgebouwd van waaruit sport de verbinding legt met andere beleidsterreinen.

Covid-19

Sinds begin 2020 is de samenleving in de greep van het Covid-19 virus. Het virus trekt ook diepe sporen in de sport. Als gevolg van de noodzakelijkerwijs te treffen maatregelen is de deelname aan sport teruggelopen. Tegelijkertijd wordt er meer gesport en bewogen in de openbare ruimte. Groepen die normaliter binnen sporten, trekken naar buiten. Mensen die niet naar kantoor gaan, onderbreken de thuiswerkdag voor een lunchwandeling. Evenementen en wedstrijden kunnen evenwel geen doorgang vinden en ook sportkantines moesten de deuren tijdelijk sluiten. Hierdoor kunnen de inkomsten voor de sport teruggelopen. Middels verschillende maatregelen kan de sportsector rekenen op financiële steun vanuit het Rijk. Dit neemt niet weg dat circa 40% van de sportverenigingen zich ernstige zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis³. Een zorg die ook doorklinkt bij lokale bestuurders. Ook de sport is in de greep van Covid-19. De Covid-19 pandemie vormt geen concrete aanleiding tot het opstellen van het beleidskader sport, maar onderstreept wel het belang ervan. Sport en bewegen dragen serieus bij aan grotere vitaliteit en veerkracht. Zaken die we in preventieve zin juist nu zo hard nodig hebben.

Het is onduidelijk hoe de Covid-19 pandemie en het herstel ervan zich verder gaat ontwikkelen. We blijven over dit onderwerp in gesprek met lokale bestuurders om te klankborden en een goede koers te kunnen bepalen. Als nieuwe toetreders tot de sport is er voor de provincie geen directe aanleiding tot het treffen van maatregelen. Het is allereerst aan het Rijk, de Utrechtse gemeenten en de sportsector om passende maatregelen te treffen. In de uitvoering van het beleidskader zullen wij zoveel mogelijk rekening proberen te houden met de veranderde werkelijkheid waarin we leven.

Leeswijzer

Hoe wij onze sportieve ambities willen realiseren wordt uiteengezet in de hoofdstukken 4, 5 en 6. Hierbij wordt aandacht besteed aan: wat we zien, wat de uitdaging vormt en wat we concreet gaan doen. Allereerst besteden we in hoofdstuk 2 aandacht aan onze doelstelling en in hoofdstuk 3 onze rol als provincie. In het afsluitende hoofdstuk 7 gaan we dieper in op de uitvoering met aandacht voor het Utrechts Sportakkoord, financiën, doelbereik, monitoring en evaluatie.

³ Mulier instituut 2020

DOELEN EN AMBITIES

Vanuit het coalitieakkoord zijn we vertrokken met drie ambities: 1) Sport in de openbare ruimte, 2) Duurzame sport en 3) Inclusieve sport. Ambities die we alleen kunnen uitwerken vanuit een integrale samenwerking op het provinciehuis en een goede samenwerking met de Utrechtse gemeenten en partnerorganisaties.

Voor de huidige statenperiode zijn enkele specifieke beleidsdoelen geformuleerd. Met de inzet van sport en bewegen wordt een bijdrage beoogd aan het beleidsdoel: Een veilige en gezonde leefomgeving. Dit beleidsdoel is doorvertaald naar een specifieke meerjarige doelstelling voor de sport in Utrecht. Duurzaamheid en inclusiviteit klinken hierin door: de inclusieve breedtesport op duurzame accommodaties is sterker. Dit doel wordt onderbouwd door drie ambities.

In Utrecht willen we een buitenruimte die uitnodigt tot sport en bewegen. Zoals verwoord in de provinciale omgevingsvisie: een groene omgeving die stimuleert dat mensen elkaar ontmoeten. Sport en bewegen dragen bij aan ontmoetings- en ontspanningsmogelijkheden en een gezond leven. We willen duurzame sportplekken. Clubaccommodaties van verenigingen die minder energie verbruiken en duurzame energie opwekken. Sportparken die hittebestendig worden en klimaatadaptiever. Tot slot willen we sport die toegankelijk en beter bereikbaar is voor inwoners uit Utrecht. Ook voor mensen met een beperking en/of minder inkomen. Een sportplek waar je jezelf kunt zijn ongeacht je seksuele geaardheid.

SPORT IN DE OPENBARE RUIMTE	DUURZAME SPORT	INCLUSIEVE SPORT
Buitenruimte die duurzaam uitnodigt tot sport en bewegen.	Klimaatadaptieve sportplekken waar energie wordt bespaard en duurzaam opgewekt.	Meer inwoners van Utrecht sporten en bewegen. Geen talent blijft onbenut.

3

ROL PROVINCIE

Het speelterrein van de sport kent verschillende actoren. Uiteraard de sportverenigingen en -aanbieders, dicht op de sporter. De Utrechtse gemeenten met hun lokale verantwoordelijkheid. Landelijke sport- en koepelorganisaties zoals NOC*NSF, de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Maar ook kennis- en zorginstellingen en het bedrijfsleven zijn in toenemende mate actief op dit speelveld. Binnen dit netwerk van de sport laat de rol van de provincie zich het beste duiden als: *Aanvullend en aansluitend, ondersteunend en aanjagend.*

Aanvullend en aansluitend

De rol van de provincie is, ook op het terrein van de sport, aanvullend op die van de gemeente. De provincie treedt niet in de lokale verantwoordelijkheid van gemeenten. Niet ten aanzien van sportverenigingen, maar evenmin ten aanzien van wijken, openbare ruimte of sportaccommodaties. Gemeenten hechten aan een Utrechts netwerk in de sport, aan bestuurlijke afstemming over voorzieningen, routes en programma's die verder reiken dan de eigen gemeentegrenzen. Maar ook aan een provinciaal klankbord om actuele zaken te bespreken, kennis te delen en inspiratie op te doen. Hierin voorziet de aanvullende rol van de provincie.

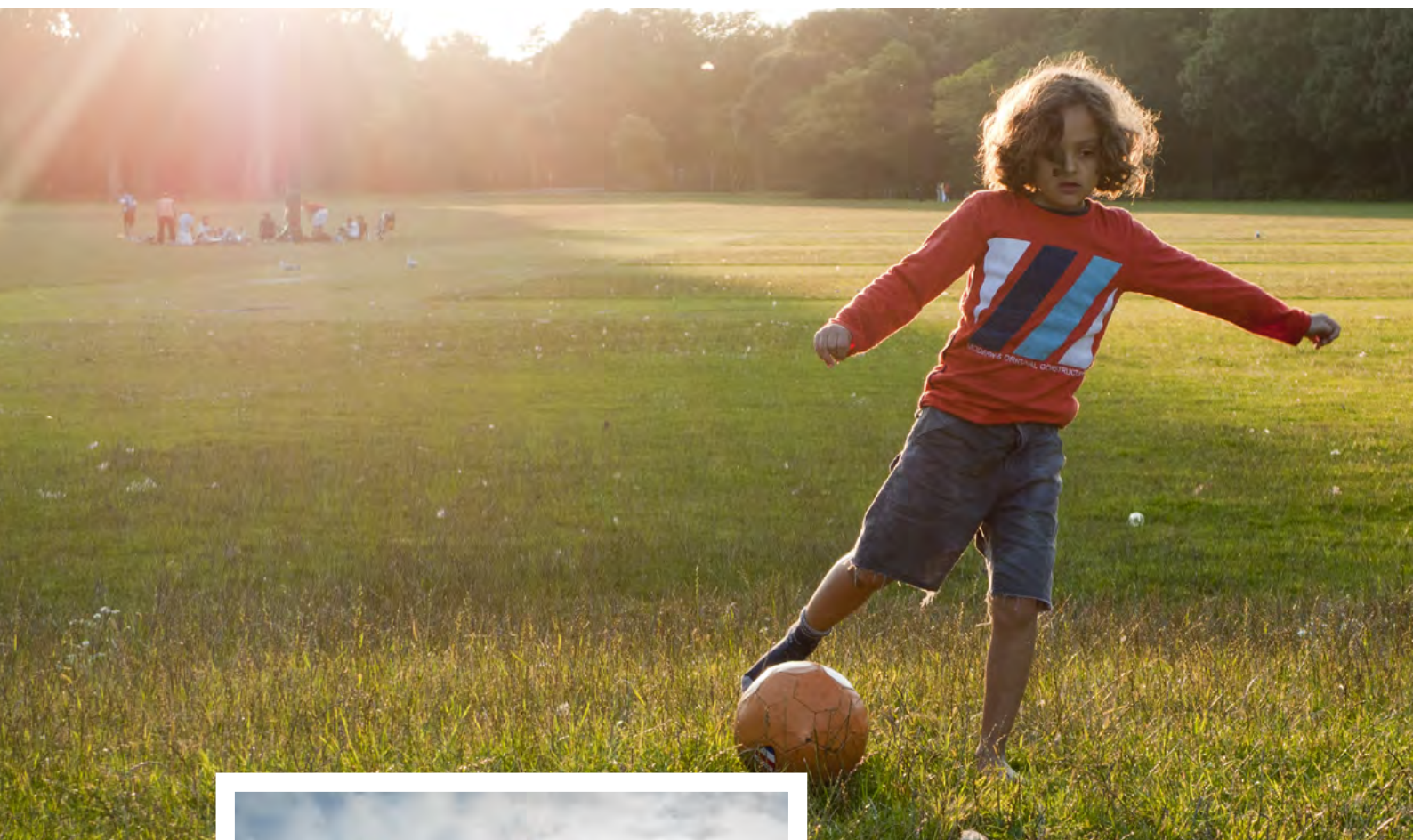
Sport is geen solitair beleidsveld. Sport, bewegen, sportaccommodaties en een actieve leefstijl zijn verweven met diverse andere provinciale beleidsvelden en ambities zoals fiets, gezonde leefomgeving, recreatie en toerisme, energietransitie, natuur en landschap, klimaatadaptatie en de sociale agenda. Door het netwerk van de sport in te brengen, vergroten we het bereik en de effectiviteit van de provinciale programma's. Het beleidskader sport sluit aan op andere provinciale beleidsvelden.

Ondersteunend

Binnen het lokale en landelijke krachtenveld vervult de provincie een ondersteunende rol met meerwaarde. De provincie biedt een platform om kennis en ervaring te delen, om bovenlokale zaken met elkaar af te stemmen, maar ook als klankbord en om inspiratie op te doen. En soms ook om concrete begeleiding te bieden. Wat voor de ene Utrechtse gemeente of vereniging nog een nieuwe uitdaging vormt, heeft de ander al ervaring mee opgedaan. Door deze ervaring en kennis te delen, en vanuit verschillende provinciale programma's een bijdrage te leveren, kan de provincie ondersteunend zijn.

Aanjagend

De provincie kan nieuwe oplossingen en ontwikkelingen aanjagen voor sportieve problemen en uitdagingen. Bijvoorbeeld met fieldlabs voor meer open en geïntegreerde sportparken of buitenruimtes die uitnodigen tot sport en bewegen. Of met een gericht onderzoek kijken waar sportzaken beter kunnen. Of kennis en ervaring van buiten te halen en te delen in het Utrechtse netwerk van de sport. De provincie jaagt de sport in Utrecht aan.

4

SPORT IN DE OPENBARE RUIMTE

Sporten gebeurt al lang niet meer alleen in verenigingsverband op formele sportaccommodaties. In toenemende mate trekt men er alleen of samen met vrienden op uit om bijvoorbeeld te gaan hardlopen, fietsen, mountainbiken of wandelen. Hierbij wordt veelal gebruik gemaakt van de openbare ruimte. En dat is te merken. De drukte op fiets- en wandelpaden neemt toe, met soms echt piekbezettingen en (helaas) incidenten. Natuurgebieden zoals de Utrechtse Heuvelrug en het Groene Hart hebben een grote aantrekkingskracht op hardlopers, crossrunners, mountainbikers en ruiters.

Tegelijkertijd is er ook meer aandacht voor sport en bewegen om de hoek, in de eigen directe leefomgeving. Het belang van een gezonde, groene leefomgeving die uitnodigt tot bewegen is met de corona-pandemie nog nadrukkelijker op het netvlies gekomen.

Wat vormt de uitdaging?

Hoe realiseer je een buitenruimte die uitnodigt tot bewegen? Een open en geïntegreerd sportpark waar meerdere gebruikersgroepen terecht kunnen? Of goede, veilige routes die goed op elkaar aansluiten? Dit vormen actuele thema's bij veel Utrechtse gemeenten. Thema's waarvoor we gezamenlijk een aanpak kunnen ontwikkelen, en waarover we kennis en ervaring kunnen delen.

De druk op ruimte blijft toenemen. Utrecht groeit, er komen meer inwoners en het vormt een provinciale ambitie om 'Groen mee te laten groeien'. In feite dient ook de sportieve buitenruimte mee te groeien. Zeker gezien de groei van de ongeorganiseerde sport die met name een beroep doet op diezelfde openbare ruimte. Dit werd ook zichtbaar tijdens de corona pandemie. Het legitimeert een integrale visie op buitenruimte waarin de verschillende belangen op een uitgebalanceerde wijze terugkomen. Zeker ook de balans tussen wonen, recreëren, natuur en sporten. Tegelijkertijd is het nu ook al gewoon druk op het fietspad en dienen er kortetermijnoplossingen te worden aangedragen.

Verschillende sportvoorzieningen en -accommodaties (zoals zwembaden, atletiekbanen, wielersaccommodaties of honk- en softbalvelden) kennen een verzorgingsgebied dat de grenzen van een (kleine) gemeente of die van de provincie kan overstijgen. Het ruiterpad van Zeist eindigt niet bij de grens met de Utrechtse Heuvelrug. Bovenlokale afstemming zou veel sportieve winst kunnen opleveren. Zo laten ook lokale bestuurders doorklinken.

Het landschap van sport en bewegen is wijds en divers. Om hier vanuit de provincie een gerichte bijdrage aan te leveren focust Utrecht zich op de buitensporten: fietsen (toerfietsen, wielrennen, mountainbiken), ruitersport, watersport (roeien, zeilen, suppen en surfen) en wandelen en hardlopen.

Doel

Een buitenruimte die duurzaam uitnodigt tot sport en bewegen.

Wat gaan we doen?

Fieldlabs bewegvriendelijke omgeving

Vanuit een onderlinge samenwerking met het provinciale programma voor een gezonde leefomgeving wordt een drietal fieldlabs opgezet. Een fieldlab vormt een plek om te experimenteren met verschillende methodieken en inzichten (een lab) over een concreet vraagstuk uit het veld (field). Een actuele praktijkcasus vanuit een Utrechtse gemeente of sportvereniging kan hierbij worden ingebracht. We nodigen collega's van andere gemeenten, (data)experts, ervaringsdeskundigen en adviesbureaus uit om mogelijkheden te verkennen, modellen te ontwikkelen en ingrediënten aan te dragen om tot oplossingen te komen. De bundeling van kennis en ervaring zal leiden tot nieuwe inzichten en oplossingen waartoe je alleen niet komt. Uitkomsten die ook waardevol kunnen zijn voor andere gemeenten. Door verschillende gemeenten te betrekken en kennis- en netwerkbijeenkomsten te organiseren, wordt er veel informatie gedeeld over een beweegvriendelijke omgeving.

Er wordt een drietal themagerichte fieldlabs georganiseerd.

1. Uitnodigende buitenruimte

Hoe kunnen we woonwijken meer uitnodigend voor sport en bewegen maken?

2. Sportieve routes

Hoe kunnen we bestaande routes goed geschikt maken voor sportief gebruik?

3. Open Sportpark

Hoe krijgen sportparken een open karakter waar plek is voor verschillende functies?

Samen veilig op het fietspad

Op het fietspad komen verschillende gebruikersgroepen elkaar tegen. Fietzers op weg naar het werk op een gewone of elektrische fiets, de fietsforens op zijn speedpedelec, een kind op weg naar school en scooters. Wielrenners, toerfietzers, skeelers en mountainbikers maken voor sportieve doeleinden eveneens gebruik van het fietspad. Als dé fietsregio van Nederland is Utrecht er zich bewust van dat het intensieve gebruik ook tot problemen leidt. Daarom werkt het programma Fiets mee aan een onderzoek van de Universiteit van Amsterdam naar de drukte op de fietspaden op de Utrechtse Heuvelrug. Sport sluit hierbij aan.

Bovenlokale afstemming: regionale routes en sportvoorzieningen

Ongeveer 90% van alle overheidsuitgaven aan sport (circa €1,2 miljard per jaar) komt voor rekening van gemeenten⁴. Het betreft voornamelijk uitgaven aan sportaccommodaties en -voorzieningen. Een deel van deze sportvoorzieningen heeft een verzorgingsgebied dat verder reikt dan de grenzen van een gemeente en onze provincie. Zeker bij kleinere gemeenten. Onderlinge afstemming kan bijdragen aan een goede invulling van het lokale aanbod en de regionale vraag. De wens tot afstemming klinkt ook door bij lokale bestuurders. Een vergelijkbare situatie doet zich voor bij routes. Veel routes (fiets-, wandel-, mountainbike- maar ook waterroutes en ruiterspaden) eindigen niet bij de gemeente- dan wel provinciegrens. De kracht van een route wordt medebepaald door een goede aansluiting. Daarom krijgt goede afstemming een prominente plek in het provinciaal Sportakkoord. Binnen het Utrechtse netwerk en in samenwerking met het Routebureau Utrecht samenwerken aan goede regionale sportvoorzieningen.

Sport groeit mee ook in openbare ruimte

De openbare ruimte is in het vizier van verschillende opgaven. Als ruimte voor recreatie. Als koele plek vanuit het perspectief van klimaatadaptatie. Als groene ruimte voor meer biodiversiteit. Als plek om woningen te realiseren. Maar ook als plek om te sporten. Dat werd des te meer duidelijk tijdens de corona pandemie waarin de buitenruimte in toenemende mate wordt gebruikt voor o.a. bootcamp, yoga en conditietraining. Hoe brengen we dat alles samen?

Een goed gebruik van de openbare ruimte vraagt om een integrale visie waarin de verschillende opgaven en maatregelen in een onderlinge samenhang terugkomen. Op basis van goede praktijkvoorbeelden, kennis en ervaring vanuit het Utrechtse stellen we een inhoudelijke integrale provinciale visie op openbare ruimte op. Met deze visie reiken we innovatieve tools en inzichten aan om de ontwikkeling en een goed gebruik van de openbare ruimte aan te jagen.

⁴ Gemeentelijke uitgaven aan sport Een overzicht van de ontwikkelingen (2010-2015), Mulier instituut 2015

5

DUURZAME SPORT

Sportaccommodaties en sportparken zijn veelal grote gebouwen en grote parken. Zij kunnen in potentie ook een grote bijdrage leveren aan de energie- en klimaatopgave. In de praktijk zie je hier steeds meer voorbeelden van zoals ledverlichting bij sportvelden, PV-panelen op het dak van het clubhuis en her en der ook al een groen dak. Maar ook kunstgrasvelden die een bijdrage leveren aan waterretentie en -opslag en niet langer warm worden in de zomer. Ook zien we echter nog zwembaden en sporthallen die veel elektriciteit en gas gebruiken en kunstgras sportvelden die nog niet altijd even duurzaam zijn. Tot slot kan het gebruik van de fiets om naar het sportpark te gaan nog wel een impuls gebruiken.

Wat vormt de uitdaging?

Er zijn verschillende partijen actief op het terrein van duurzaamheid in de sport. Zo kunnen sportverenigingen een voordelige lening krijgen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) met borgstelling van de Stichting Waarborgfonds voor de Sport (SWS), heeft NOC*NSF een duurzaamheidstraject en ook de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) een duurzaamheidstour. Ook de provincie heeft ambities op het terrein van energiebesparing en -opwekking, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Tegelijkertijd blijkt in de praktijk dat veel duurzaamheidsplannen bij sportverenigingen (nog) niet worden gerealiseerd. Ook bij met name kleinere gemeenten blijkt de energie en duurzaamheidsopgave, geen eenvoudige. Des te meer reden om vanuit een netwerkgedachte provinciaal aandacht te besteden aan duurzaamheid waarbij de sportaccommodaties en sportparken centraal staan.

Duurzaamheidsmaatregelen zijn niet altijd even eenvoudig. Daar waar zonnepanelen en ledverlichting steeds verder ingeburgerd raken, kan dat nog niet gesteld worden over bijvoorbeeld klimaatadaptief kunstgras sportvelden, of circulaire sportvelden. Innovatie drijft de vooruitgang van duurzaamheid in de sport. En daar zit de kans. Op verschillende plekken worden nieuwe initiatieven uitgetoetst. Met het aanjagen van nieuwe initiatieven en het delen van kennis kan duurzaamheid in de sport ook een extra impuls krijgen. Op deze wijze willen we, als de fietsregio van Europa, ook het gebruik van de fiets om naar de sport te gaan een impuls geven.

Doel

Klimaatadaptieve sportplekken waar energie wordt bespaard en duurzaam opgewekt.

Wat gaan we doen?

Blauw - groene sportverenigingen en sportparken

Clubaccommodaties van sportverenigingen en sportparken zijn de plekken waar 'het' moet gebeuren. De verduurzaming van die plekken willen we bevorderen. Led-verlichting op de sportvelden stimuleren om energie te besparen. De plaatsing van zonnepanelen op het kantine dak aanjagen voor de omslag naar duurzame energie. Of een groen dak om hemelwater vast te houden. Maar ook het sportpark als koele plek in de stad of dorp. Vanuit een onderlinge samenwerking met de provinciale programma's en externe partners gaan we blauw-groene sportverenigingen en sportparken stimuleren. Hierbij staat de plek centraal: *de sportvereniging en het sportpark*.

We bieden een platform om de provinciale mogelijkheden voor blauw-groene sportverenigingen en parken goed voor het voellicht te brengen. We betrekken hierin ook de mogelijkheden die door partnerorganisaties worden geboden (o.a. NOC*NSF, VSG, SWS en VWS).

Kennis- en netwerksessies

We organiseren kennis- en netwerksessies om goede praktijkvoorbeelden actief te delen (inspiratie) en de ondersteuningsmogelijkheden hiertoe aan te bieden. We combineren kennis uit de programma's klimaatadaptie, energiebesparing en opwekking, natuur en landschap tot één blauw-groene opgave. De sportverenigingen (clubaccommodaties) en sportparken (gemeenten) staan hierin centraal. Zij kunnen kiezen uit verschillende duurzaamheidsopgaven waarmee zij aan de slag willen. Tegelijkertijd kunnen ze ook een voorbeeld vormen voor collega sportverenigingen.

Financiële steun voor sportverenigingen

We gaan extra financiële ondersteuning bieden aan sportverenigingen. Zij kunnen reeds subsidie aanvragen om aan de slag te gaan met energiebesparing en duurzame opwekking. Deze subsidie is bedoeld om amateursportverenigingen te ondersteunen, adviseren en begeleiden bij het uitzoeken van financieringsmogelijkheden, het uitvoeren van maatregelen voor energiebesparing of om zonnepanelen op hun daken te realiseren. Sport sluit aan bij de ondersteuningsmogelijkheden die vanuit het programma Energietransitie en Klimaatadaptatie geboden worden en verruimt deze.

Energiewerkplaats sport

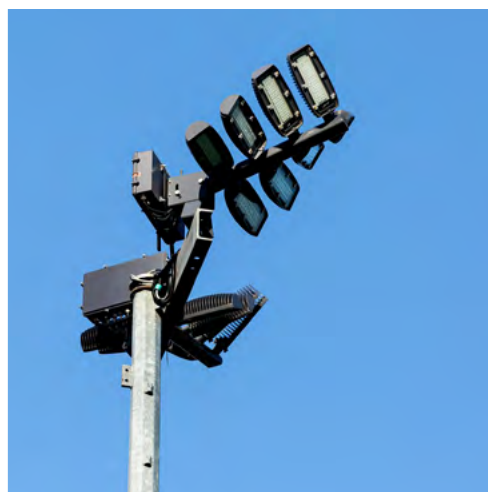
Online komt er een vindplaats voor provinciale duurzaamheidsinitiatieven in de sport, een energiewerkplaats. Eén plek waar sportverenigingen, gemeenten en partnerorganisaties alle informatie over ondersteuningsmaatregelen (provinciaal en anderszins) om te komen tot een duurzame sportvereniging en dito sportpark aantreffen. Daarnaast gaan we inzetten op communicatie over deze initiatieven.

Regeling duurzame sportaccommodaties kleine gemeenten

De verduurzaming van binnensportaccommodaties (sporthallen en gymnastieklokalen) en zwembaden is geen eenvoudige opgave. Het kan bovendien een kostbare zaak zijn. Met name voor de kleinere Utrechtse gemeenten kan dit een opgave vormen. Samen met de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland werken de collega's van energiebesparing aan een ontzorgingstraject voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Hiertoe worden ook sportaccommodaties gerekend. Het ontzorgingstraject richt zich specifiek op zwembaden en sporthallen in eigendom van gemeenten met minder dan 25.000 inwoners, en sporthallen en zwembaden die geen gemeentelijk eigendom vormen. Sport sluit hierbij aan. Vanuit het ontzorgingstraject kan een beroep worden gedaan op duurzaamheidscoaches en projectondersteuners om energiescans uit te voeren, een aanpak op te stellen, uitvoerende partijen te selecteren maar ook financiering te regelen. Via het netwerk van de sport wordt het bereik van de RVO regeling onder kleine gemeente bevorderd.

Fietsbereikbaarheid sportaccommodaties

Om het gebruik van de fiets naar sportaccommodaties te bevorderen gaan we goede praktijkvoorbeelden, kennis en ervaring onderling delen en actief verspreiden. We gebruiken het tevens als input voor het provinciaal sportakkoord. Vanuit het Utrechtse netwerk in de sport gaan we afspraken maken om het fietsen naar de sport te bevorderen.

INCLUSIEVE SPORT

De sportdeelname onder specifieke groepen blijft structureel achter op de algemene sportdeelname. Hierbij gaat het ondermeer om mensen uit lage inkomensgroepen, om de LHBTI-groepen, om mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking. De achterblijvende sportdeelname onder deze groepen blijkt inmiddels een hardnekkig verschijnsel⁵. In Nederland groeien 272.000 kinderen op in een gezin dat rond moet komen van een bestaansminimum⁶. Dat betekent dat er geen geld is voor o.a. sportactiviteiten. Het kind kan zijn talent hierdoor in zowel fysiek, mentaal maar ook sociaal vlak minder ontwikkelen.

Wat vormt de uitdaging?

Iedereen wordt geboren met talent, het vermogen om iets goed te doen. Maar we krijgen niet allemaal een gelijke kans om ons talent volledig te ontwikkelen. Zo kan een lichamelijke beperking of het geringe inkomen van je ouders, ertoe leiden dat jij niet of minder kunt trainen. Er is geen aanbod, geen vervoer of simpelweg geen geld om te trainen. Of je voelt je minder welkom bij een sportvereniging omdat je LHBTI-er bent. Hierdoor kunnen kinderen hun talent niet goed ontwikkelen. Dat vormt één van de essenties van inclusieve sport: geen talent verloren laten gaan.

De doelgroep van mensen met een beperking is heel divers, er is een grote verscheidenheid aan lichamelijke en verstandelijke beperkingen. Dit vraagt om een specifiek, gericht en vaak ook regionaal sportaanbod. De doelgroep is simpelweg te klein om op het schaalniveau van individuele gemeenten een volledig dekkend sportaanbod te kunnen realiseren. Hiertoe bestaan er reeds regionale programma's (o.a. Uniek Sporten en Regionaal Samenwerkingsverband Aangepast Sporten). De zorg voor de sportdeelname door deze en andere specifieke groepen maakt dat we scherp en alert moeten blijven op de kracht van het netwerk, het bereik en het effect van gerichte programma's.

⁵ Rapportage Sport 2018 Sociaal Cultureel Planbureau

⁶ Armoede in kaart SCP 2019

Ook voor kinderen uit achterstand- en armoedesituaties zijn er supportregelingen. Zo zet o.a. het Jeugdfonds Sport & Cultuur in 18 Utrechtse gemeenten intermediairs en ambassadeurs in om ze wél te laten sporten of creatief te ontwikkelen. Voor de provincie Utrecht vervult Team Sportservice provincie Utrecht de coördinerende rol. Op cultureel vlak wordt reeds samengewerkt met het Jeugdfonds. Het gaat dan om o.a. het werven en activeren van intermediairs, het betrekken van scholen en de inzet van ambassadeurs. Vanuit deze samenwerking kunnen verdere mogelijkheden richting de sport worden benut.

Discriminatie omwille van seksuele geaardheid behoort in de sport nog niet tot het verleden. Op een sportvereniging hoort men zich veilig en geaccepteerd te voelen. Ook wanneer je lesbisch, homo, biseksueel, transgender of intersekse (LHBTI) bent. Helaas is dat nog niet altijd het geval, daarom onze aandacht hiervoor.

Het belang van sporten en bewegen is zeker ook op oudere leeftijd groot. Ouderen blijven langer fit en vitaal en ook sociaal actief. Met het vorderen van de leeftijd blijft een actief leven niet altijd even vanzelfsprekend. Aanpassingen of trainingen kunnen nodig zijn om op oudere leeftijd veilig te kunnen blijven sporten en bewegen.

Vanuit de sociale agenda en het programma Cultuur & Erfgoed gaat qua specifieke doelgroepen onze aandacht uit naar mensen met een beperking, naar kinderen uit achterstand- en armoedesituaties, de LHBTI-groep en senioren.

Doel

Meer inwoners van Utrecht sporten en bewegen. Geen talent blijft onbenut.

Wat gaan we doen?

De inclusieve sportvereniging

De sportvereniging vormt het thuis voor alle sporters. Een inclusieve sportvereniging ook voor sporters die niet hetero zijn, sporters met een beperking en kinderen uit achterstand- en armoedesituaties. Op deze drie specifieke groepen richten we ons

LHBTI

We gaan gezamenlijk de mogelijkheden verkennen om de LHBTI-acceptatie in de sport te bevorderen. In samenspraak met de collega's van de sociale agenda gaan we in gesprek met gemeenten over de regenboogambitie van de provincie. De acceptatie van de LHBTI in de sport wordt een van de te agenderen onderwerpen.

Mensen met een beperking

De organisatie van een sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking is complex. Er is een grote verscheidenheid aan aandoeningen en beperkingen die verschillende aanpassingen vergen op het sportaanbod. In veel gevallen gaat het om kleine specifieke groepen. Om hiervoor een passend sportaanbod te kunnen organiseren met voldoende deelnemers, is vaak een gemeente overstijgend voedingsgebied nodig. Verschillende programma's en samenwerkingsverbanden richten zich hierop. Om het bereik en de effectiviteit te bevorderen, voeren we in samenspraak met lokale en regionale uitvoeringspartners onderzoek uit naar de witte vlekken in het aanbod. Provinciebreed gaan we kennis delen en een netwerk vormen. Zo willen we vanuit de provincie bestaande programma's versterken. Hierbij houden we de gemeentelijke verantwoordelijkheid in het vizier alsook de vraag van de doelgroep.

Kinderen uit achterstand en armoede situaties

Vanuit het provinciale programma Cultuur & Erfgoed subsidieert het Jeugdfonds Sport & Cultuur voor de deelname van meer kinderen aan culturele activiteiten. In de praktijk wordt door de intermediairs naast het cultuuraanbod ook het sportaanbod aan de kinderen aangeboden. Dit provinciale programma start samen met de gemeente Amersfoort en organisatie 'Scholen in kunst' een pilot om online een overzicht te maken van het cultuuraanbod in Amersfoort. Vanuit sport gaan we verkennen of en zo ja hoe wij hierbij kunnen aansluiten en ook het sportaanbod inzichtelijk kunnen maken.

Doortrappen

Om ouderen langer en veiliger te laten fietsen worden onder de noemer Doortrappen verschillende activiteiten georganiseerd, zoals de doortrapweek, fietsfitoefeningen en e-bike trainingen. Verschillende Utrechtse gemeenten hebben zich reeds gemeld als Doortrappen-gemeente. Samen met de programma's Fiets en Verkeersveiligheid gaan we het draagvlak en bereik voor dit project vergroten. Een project dat vanuit meerdere invalshoeken relevant is. Onder de paraplu van het sportakkoord streven we naar meer Doortrappen-gemeenten in Utrecht. Dit plaatsen we op de agenda tijdens onze kennis- en netwerksessies en gaan erover in gesprek met Utrechtse partnerorganisaties. Door het netwerk van de sport te koppelen aan Doortrappen benaderen we fietsen niet 'alleen' vanuit mobiliteit maar ook het in kader van beweging, gezondheid en participatie.

UITVOERING

Sportakkoord

De ambitie voor een sportakkoord neemt een belangrijke plaats in bij de uitvoering van ons beleidskader sport. Onze ambities brengen we in bij een overkoepelend provinciaal sportakkoord. Veel Utrechtse partnerorganisaties hebben vergelijkbare ambities voor de sport. De roep om een provinciaal sportakkoord klinkt ook door bij verschillende gemeentelijke partners. Door samen te werken en de krachten te bundelen bereiken we meer. We maken duidelijk dat we ons samen sterk maken voor de sport in Utrecht. We geven inhoud en uitwerking aan de kracht van het netwerk van de Utrechtse Sport. Het helpt onze ambities te realiseren als ook die van onze partnerorganisaties. Samen zetten we sport nog nadrukkelijker op de kaart.

In 2021 gaan we gemeenten, sportverenigingen, -bonden en koepelorganisaties, zorg- en onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en andere instanties uitnodigen om samen te werken aan een provinciaal sportakkoord. De provincie zet ook haar netwerk open voor de sport in Utrecht. Daarin kan de provincie ook een meerwaarde leveren richting bijvoorbeeld kennisinstellingen en bedrijfsleven. Door ons netwerk, kennis en kunde met elkaar te delen ontstaat er een gezamenlijke propositie voor de sport in Utrecht.

Onze ambities voor sport in de openbare ruimte, een duurzame en inclusieve sport kunnen wij niet alleen realiseren. Daarom gaan we in gesprek met sport actieve partijen in Utrecht. We matchen onze ambities aan die van hen. Samen stellen we een agenda voor de sport in Utrecht op en maken we plannen voor de uitvoering. Zo wordt er een sterk netwerk gevormd van Utrechtse partijen die elkaar kennen en weten te vinden. Gezamenlijk worden we 'eigenaar' van de sport in Utrecht, met de provincie als één van de partners in sport die ook mede investeert.

Financiën

Het jaar 2021 wordt een jaar van opstarten, het opbouwen van het netwerk en opstellen van een provinciaal sportakkoord, verdere uitwerking van de doelen en besluitvorming over beschikbaar stellen van het budget. In de jaren 2022 tot en met 2024 staat de uitvoering van het beleid centraal. Het beleidskader sport wordt uitgevoerd vanuit een netwerkgedachte waarin de provincie Utrecht een specifieke rol en verantwoordelijkheid neemt. Ook in financiële zin. Een goede uitvoering als partner van de Utrechtse sport vergt een gerichte personele bezetting op het provinciehuis die versterkt wordt door stagiaires van verschillende Utrechtse kennisinstellingen. Daarnaast is er uitvoeringsbudget nodig voor onderzoek, communicatie en netwerksessies. Maar ook voor een kwartiermaker en handgeld voor een provinciaal sportakkoord, voor fieldlabs en subsidies voor blauw-groene sportverenigingen. De hiertoe benodigde financiële middelen worden voor 2021 geraamd op €250.000 met een focus op het sportakkoord. In 2022 groeit de personele inzet door (van 1,5 naar 2,5 fte) en is het zwaartepunt voor de start van veel activiteiten waardoor benodigde financiën oplopen tot €480.000. Onder een gelijkblijvende personele inzet en een doorloop van activiteiten worden de benodigde financiën voor 2023 en 2024 geraamd op €430.000. De kosten worden in het overzicht nader gespecificeerd.

	2021	2022	2023	2024	2025
Kosten					
personele inzet	€ 150.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
onderzoek		€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
communicatie / netwerksessies	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
kwartiermaker sportakkoord	€ 50.000				
handgeld sportakkoord	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	
fieldlabs		€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	
financiële support voor sportverenigingen		€ 100.000	€ 50.000	€ 50.000	
TOTAAL	€ 250.000	€ 480.000	€ 430.000	€ 430.000	€ 315.000

Doelbereik, monitoring en evaluatie

Over de prestaties die we leveren en het effect dat we sorteren met het beleidskader sport informeren wij Provinciale Staten tussentijds via de P&C cyclus. Hiertoe monitoren we onze inzet en het bereik ervan aan de hand van de navolgende indicatoren: 1) aantal partners in het sportakkoord, 2) aantal netwerksessies, kennisbijeenkomsten, fieldlabs, en 3) gebruik financiële ondersteuning sportverenigingen voor energiebesparing en duurzame opwekking. Het bereiken van onze doelen kent ook uitdagingen. Het betreft een nieuw beleidsterrein voor de provincie. We zullen onze plek moeten verwerven op het speelveld. Een goede afstemming met interne en externe partners is hierbij cruciaal. Het is daarbij onzeker of de corona pandemie ons nog parten gaat spelen. Over de voortgang en mogelijke bijstelling informeren wij Provinciale Staten tussentijds via de P&C cyclus. Tegen het einde van de looptijd van dit beleidskader volgt een inhoudelijke evaluatie.

COLOFON

In opdracht van

Provincie Utrecht

Januari 2021

www.provincie-utrecht.nl

Opgesteld door

Sport&Ruimte

Ontwerp- en adviesbureau voor
sportief ruimtelijke vraagstukken

www.sportenruimte.nl

Fotografie

Huisinga Fotografie

www.huisingafotografie.nl

Cover	Maximapark, Utrecht
Pagina 4	Provincie Utrecht Wielrennen, JoostenMotion
Pagina 5	Hockeyclub IJsseloevers, IJsselstein, Noorderpark Ruigenhoek, Utrecht
Pagina 6	Skatepark Jaarbeursplein, Utrecht
Pagina 7	Rugbyclub The Pink Panthers, Driebergen-Rijsenburg
Pagina 8	Beeldbank provincie Utrecht, Noorderpark Ruigenhoek, Utrecht (2x)
Pagina 9	Amelisweerd, Utrecht
Pagina 10	Maximapark, Utrecht
Pagina 11	Maximapark, Utrecht
Pagina 12	Hockeyclub IJsseloevers, IJsselstein
Pagina 14	Hockeyclub IJsseloevers, IJsselstein
Pagina 15	Maximapark, Utrecht
Pagina 17	Rugbyclub The Pink Panthers, Driebergen-Rijsenburg
Pagina 18	Noorderpark, Utrecht

Vormgeving

Pier19 Grafisch ontwerpers

www.pier19.nl

